

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Tudor Ursu,
reprezentat de avocatul Grigore Postovanu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Tudor Ursu împotriva Întreprinzătorului Individual „Varzari Tatiana” cu
privire la repararea prejudiciului material, moral, biologic și compensarea
cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți,

(Dosarul nr. 2ra-272/24

NR. PIGD 2-22134942-01-2ra-01032024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Vinovăția în cauzarea prejudiciului nu s-a stabilit.
Invocarea declarativă a art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă nu
constituie temei de admisibilitate a recursului.

Judecătoria Drochia, sediul Central, jud. V.Robu,
Curtea de Apel Bălți, jud. Iu. Grosu, A. Ciobanu, A. Garbuz,

12 martie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Ion Malanciuc, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 14 septembrie 2022, Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.I. „Varzari Tatiana”, solicitând încasarea prejudiciului material în mărime de 116 985 de lei, prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei, prejudiciului biologic în mărime de 50 000 de lei și a cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la 02 septembrie 2020 pârâțul Î.I. „Varzari Tatiana” a fost sancționat contravențional în baza art.177 alin. (2) din Codul contravențional, fiind întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 000273 din 02 septembrie 2020. Procesul contravențional a fost inițiat în baza plângerii sale, înregistrată sub nr.1-77/20 la 05 august 2020, prin care au fost sesizate autoritățile privind lucrările de reparație a scărilor dintre străzile Independenței și Șevcenco, or. Rîșcani. În rezultatul ilegalităților, omisiunilor și neglijențelor admise de către Î.I. „Varzari Tatiana” la efectuarea lucrărilor de reparație, a avut de suferit. Din cauza acțiunilor, omisiunilor pârâtului, i-a fost decisă practic soarta, fiind nevoit a părăsi serviciul bine plătit în Federația Rusă și a fost supus unei indiferențe și unor tratamente discriminatorii în lupta cu organele de resort și autoritățile pentru a-și găsi dreptatea.

3. Reclamantul a menționat că după incidentul din 09 aprilie 2020 – 10 aprilie 2020, din cauza omisiunilor și neglijențelor pârâtului, s-a ales cu fractura xxxxx care potrivit raportului de constatare nr. 201927P0123 a condiționat o dereglare a sănătății de lungă durată.

4. După discuțiile cu cei de la Î.I. „Varzari Tatiana” și la invocarea pretențiilor pentru cele întâmplare, a fost luat în derâdere precum că ar fi fost în stare de ebrietate și ar fi căzut pe jos, în viziunea lor.

5. În rezultatul acelor întâmplare, a avut de suferit atât material, biologic cât și moral. A fost nevoit să lipsească mai mult de 4 luni de la serviciul din Federația Rusă, unde era angajat oficial cu un salariu motivant (49 000 RUB, echivalent a 11 990,3 lei/lunar, conform cursului BNM la 09 aprilie 2020) și de perspectivă la organizația de pază „ЧОП Форсад” din Sankt Petersburg.

Astfel, prejudiciul material reprezintă contravaloare a 4 luni de salariu și cheltuielile suportate la aflarea sa în țară, în total suma de 116 985 de lei.

6. În ceea ce vizează prejudiciul moral, reclamantul l-a estimat la suma de 50 000 de lei pentru toate suferințele, umilințele și tergiversările din cauza examinării cauzei penale ulterior cauzei contravenționale, creându-i un disconfort enorm fiind nevoit să înfrunte luptele cu organele statale cu indiferența vinovaților de fapt și derâderea lor, fapt ce confirmă suferințele de ordin moral. Iar prejudiciul biologic l-a estimat la suma de 50 000 de lei, fiind de fapt o sumă pur simbolică în coraport cu trauma care l-a făcut ulterior să-și schimbe serviciul unde beneficia de un salariu motivant, suportând astfel un prejudiciu biologic pe măsură. Traumele de acest gen lasă amprentă pe tot parcursul vieții.

7. La 23 iunie 2022 a expediat pârâtului o notificare cu propunerea tranșării litigiului amiabil, însă nu s-a soldat cu succes.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin hotărârea din 16 martie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Central, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Ursu împotriva Î.I. „Varzari Tatiana” cu privire la încasarea prejudiciului material, moral, biologic și a cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

9. La 16 martie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.210, 213), Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu, a depus cerere de apel nemotivat împotriva hotărârii din 16 martie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

10. Prin decizia din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a respins apelul declarat de Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu și s-a menținut hotărârea din 16 martie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Central.

11. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând probele reținute de prima instanță întru argumentarea concluziei sale, a ajuns la concluzia că prima instanță a examinat cauza sub toate aspectele, reieșind din probele dobândite, emițând o soluție corectă la caz.

12. Raportând prevederile art. 5, art.45 alin.(1), art. 374 alin. (3) din Codul contravențional, art.19 alin.(1),(2), (3), (5), art.1998 alin.(1), art.2026 alin.(1),(2), art.2028 alin.(1),(2), art.2033, art.2036 alin.(1),(2), art.2037 alin.(1),(2) din Codul civil, la materialele cauzei, instanța de apel a considerat că instanța de fond corect a ajuns la concluzia netemeinicii pretențiilor înaintate de către Tudor Ursu, or, s-a stabilit cert că nu au fost prezentate probe care confirmă temeinicia pretențiilor înaintate.

13. Astfel pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Componenta delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții. Nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu. Prejudiciul constituie consecințele negative cu caracter patrimonial sau nepatrimonial (moral) al faptei ilicite apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective. Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport causal. Raportul causal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite. Fapta ilicită este fapta prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, se lezează drepturile subiective sau interesele persoanei. Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport causal. Raportul causal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite. Pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, potrivit regulii generale, vinovăția autorului faptei ilicite. În materia răspunderii delictuale forma și gradul vinovăției autorului faptei ilicite nu prezintă importanță pentru determinarea cuantumului despăgubirii, fiind aplicabil principiul reparării integrale a daunei.

14. Ce ține de pretenția cu privire la încasarea prejudiciului material în sumă de 116 985 de lei solicitată de a fi încasată de către reclamantul Tudor Ursu s-a reținut că prin cererea de chemare în judecată reclamantul/apelant Tudor Ursu a susținut că în urma neglijențelor admise de către Î.I. „Varzari Tatiana” la lucrările de reparație a scărilor dintre străzile Independenței și Șevcenco, s-a ales cu xxxxx, care potrivit raportului de constatare a condiționat o dereglare a sănătății de lungă durată, în urma cărui fapt a fost nevoit să lipsească mai mult de 4 luni de la serviciul din Federația Rusă, unde era angajat oficial. Astfel, în urma solicitărilor cu privire la încasarea prejudiciului material în mărime de 116 985 de lei, instanța a menționat că suma dată urmează a fi încasată doar în cazul în care ar fi fost stabilită vinovăția Î.I. „Varzari Tatiana” la prejudicierea lui Ursu Tudor, or, faptul că ultimul a căzut de pe scări din vina Î.I. „Varzari Tatiana” nu a fost probat pe parcursul examinării cauzei.

15. S-a stabilit cu certitudine prin ordonanța procurorului de scoatere de sub urmărire penală a bănuțului, inginer-șef la Î.I. „Varzari Tatiana”, Ruslan Croitor, din 29 aprilie 2020, se descrie fapta constatată și anume că în perioada 01 aprilie 2019-17 iunie 2019 de către Î.I. „Varzari Tatiana” au fost efectuate lucrări de reparație capitală a scărilor centrale din or. Rîșcani. Tot aici s-a menționat că toți martorii audiați la urmărirea penală au comunicat

că în perioada de timp 09 aprilie 2019-10 aprilie 2019 și pe perioada efectuării lucrărilor de reparație, perimetrul scărilor începând cu magazinul „Olver” era îngrădit cu gard de metal și cu lentă luminescentă, iar martorii Vasile Pîntea și Gheorghe Cecan au vizionat în secvența video înregistrată de camera video instalată în apropiere de magazinul „Olver” din or. Rîșcani, din 09 aprilie 2019, în intervalul de timp 22.00-23.00, unde au văzut cum partea vătămată Tudor Ursu având un buchet de flori în mână, deplasându-se spre scările care erau închise, fiind îngrădite cu un gard din metal, pentru a le ocoli, s-a urcat pe o tumbă și a sărit în jos. Astfel, organul de urmărire penală a ajuns la concluzia că nu există faptul infracțiunii prevăzute de art.157 din Codul penal (vătămarea gravă ori medie a integrității corporale, săvârșită din imprudență).

16. Reclamantul/apelant Tudor Ursu a invocat ca temei al acțiunii sale stabilirea vinovăției Î.I. „Varzari Tatiana” în comiterea contravenției prevăzute de art.177 alin. (2) din Codul contravențional, anexând procesul-verbal seria AST nr. 000273 din 02 septembrie 2020, prin care a fost recunoscută vinovată Î.I. „Varzari Tatiana”, pentru efectuarea lucrărilor de reparație fără proiect. Ca urmare, Î.I. „Varzari Tatiana” efectuând reconstrucția scărilor în baza devizului local de cheltuieli cu nr.9.1.1. a fost recunoscută vinovată pentru încălcarea legislației și a documentelor normative în construcții, în lipsa proiectului de execuție, dar nu pentru faptul că terenul dat nu a fost închis, din înscrisurile prezentate se confirmă viceversa, iar faptul că Tudor Ursu pentru a ocoli scările care erau în construcție, s-a urcat pe o tumbă și a sărit, fracturându-și piciorul nu poate fi invocată vinovăția Î.I. „Varzari Tatiana”.

17. Partea reclamantă/apelantă invocă că a fost comisă o contravenție de către pârâtul/intimat Î.I. „Varzari Tatiana” pentru care aceasta ar urma să suporte răspunderea delictuală pentru prejudicial cauzat prin contravenție, însă la cererea de chemare în judecată nu a fost anexată nicio probă care ar demonstra vinovăția Î.I. „Varzari Tatiana” în comiterea unei fapte ilicite soldată cu vătămarea corporală a reclamantului/apelant. Astfel, repararea prejudiciului material cauzat, este angajată în cazurile când cumulativ sunt întrunite toate elementele răspunderii delictuale: prejudiciul, fapta ilicită, raportul cauzal dintre fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția. În cazul dedus judecării, nu este stabilită fapta ilicită cauzatoare de prejudiciu lui Tudor Ursu și nici vinovăția pârâtului Î.I. „Varzari Tatiana” în cauzarea vreunui prejudiciu reclamantului.

18. În atare situații este de menționat că raportul cauzal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii și se repară numai prejudiciul care este consecință directă a faptei ilicite, iar la caz nu a fost probată legătura cauzală între prejudiciul material invocat sub forma de salariu ratat de Tudor Ursu din cauza vătămării corporale pe care a suferit-o și fapta contravențională de efectuare a lucrărilor de reparație fără proiect, or, nu a fost demonstrat în cadrul urmăririi penale că vătămările corporale au

survenit din imprudența factorilor de decizie din cadrul Î.I. „Varzari Tatiana”, motiv pentru care instanța de fond corect a respins pretenția privind repararea prejudiciului material în valoare de 116 985 de lei, pretins a fi cauzat de Î.I. „Varzari Tatiana” prin fapta contravențională de efectuare a reparației scărilor fără proiect, ca neîntemeiată.

19. Cu referire la pretențiile reclamantului/apelant Tudor Ursu ce țin de repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 de lei, instanța de apel a menționat că pe parcursul examinării cauzei nu au fost prezentate probe care ar confirma temeinicia pretențiilor date, or suferințele și umilințele pe care le invocă Tudor Ursu că le-ar fi trecut, nu a fost stabilit în urma căror acțiuni sau inacțiuni ale părâtei au apărut acestea.

20. Pentru a admite acțiunea în despăgubirea prejudiciului moral trebuie întrunite următoarele condiții: - suportarea unui prejudiciu moral; - fapta ilicită recunoscută de lege ca fiind una care atrage despăgubirea prejudiciului, iar obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferințelor psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni (inacțiunii) i-au fost cauzate suferințe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

21. Astfel, nu poate fi pus la îndoială faptul cauzării reclamantului/apelant Tudor Ursu a vătămării integrității corporale, suportând dureri, suferințe morale și psihice, însă ca și în cazul pretenției privind recuperarea prejudiciului material, la cerința de încasare a prejudiciului moral, reclamantul/apelant Tudor Ursu nu a probat cine este responsabil de vătămarea corporală a sa și suferințele generate de aceasta, ori nu a demonstrat în ce circumstanțe a primit vătămarea corporală, precum și nu a probat legătura de cauzalitate dintre prejudiciul moral suportat de el și fapta pe care o invocă pârâtului Î.I. „Varzari Tatiana” de efectuare a lucrărilor de reparație fără proiect.

22. Cu referire la încasarea prejudiciului biologic de la Î.I. „Varzari Tatiana” în mărime de 50 000,00 de lei, instanța de fond corect a ajuns la concluzia că și cerința dată urmează a fi respinsă.

23. Prejudiciul biologic ca formă a prejudiciului nepatrimonial și ocrotit la nivel constituțional, reprezintă lezarea integrității psiho-fizice a persoanei, fiind astfel văzut ca o urmare negativă distinctă de prejudiciul moral. Desigur că necesitatea reparării, a compensării acestui prejudiciu se va cumula cu repararea oricărei forme de prejudiciu patrimonial cauzat persoanei. Există o legătură între prejudiciul patrimonial și cel biologic, iar aceasta se observă cel mai ușor atunci când se analizează urmările negative asupra capacității de muncă ce provin din lezarea integrității psiho-fizice, a stării de sănătate a victimei. Astfel, este vorba de *damnum emergens* (reducerea cuantificabilă a veniturilor obținute înainte de fapta ilicită) fie de *lucrum cessans* (pierderea șansei de a spori veniturile, prin ascensiune profesională), elementul comun

este obținerea unor venituri mai mici de către victimă. Distinct, pierderea sau diminuarea capacității de muncă afectează ființa umană, această capacitate reprezentând o valoare intrinsecă omului și urmează ca aceasta să primească și o compensație pentru prejudiciul biologic astfel suferit. Capacitatea corpului uman este înțeleasă ca condiție pe care o persoană o îndeplinește pentru a învăța și cultiva diferite domenii de cunoaștere. În speța dată reclamantul/apelant Tudor Ursu a pretins încasarea prejudiciului biologic reieșind din faptul că trauma suportată la 09 aprilie 2019 l-a făcut să-și schimbe serviciul, unde beneficia de un salariu motivant, precum și că trauma de acest gen lasă amprenta pe tot parcursul vieții. Astfel, instanța de judecată corect a dat o apreciere critică pretențiilor referitor la încasarea prejudiciului biologic or, circumstanțele expuse nu pot fi calificate ca prejudiciu biologic, cu atât mai mult că nici nu s-a confirmat faptul că în rezultatul contravenției prevăzute de art.177 alin. (2) lit. f) din Codul contravențional, de care a fost găsită vinovată pârâta Î.I. „Varzari Tatiana” au cauzat leziuni corporale reclamantului și acesta a fost limitat în unele capacități ale corpului uman.

24. Cu referire la prevederile art.82, art. 85 alin.1 lit.(a), art.94 alin.(1), art.98 alin.(1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a reținut că în prezenta acțiune în afară de încasarea prejudiciului moral, material și biologic de către reclamantul/apelant Tudor Ursu s-a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată, însă instanța de fond respingând acțiunea, întemeiată a ajuns la concluzia respingerii pretențiilor privind încasarea cheltuielilor de judecată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

25. La 29 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.2), Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii prime instanțe, emiterea unei noi hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată.

26. În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel. Cu referire la pct. 1, pct. 18 din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Privind procedura de judecare a cauzelor civile în ordine de apel” nr.6 din 11 noiembrie 2013 și în sensul art. 6 CEDO, instanța de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar avînd în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. Dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 CEDO prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească își expune concluziile. Instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile și să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru

rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța se abține de a da un răspuns explicit, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști acest fapt se va considera ca o încălcare a art. 6 CEDO.

27. Instanța de fond la emiterea hotărârii nu a elucidat și constatat pe deplin circumstanțele care au o importanță pentru soluționarea pricinii în fond, fiind aplicate greșit normele de drept material și de drept procedural și a interpretat eronat legea și cu depășirea limitelor judecării.

28. Recurentul a considerat că prima instanță și instanța de apel au examinat pricina pripit, au dat o apreciere greșită probelor administrate în ședința de judecată și au emis în rezultat o soluție ilegală, care îi încalcă drepturile. Instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerare argumentele aduse. Deși responsabilii Î.I. „Varzari Tatiana” au fost inițial bănuți de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 157 din Codul penal, iar ulterior fiind pornit și un proces contravențional chiar în privința administrației Î.I. „Varzari Tatiana” care s-a finalizat cu liberarea de răspundere contravențională, din motivul expirării termenului de prescripție. Atât în primul proces penal, cât și în al doilea contravențional, vinovăția Î.I. „Varzari Tatiana” este dovedită pe deplin și este în legătură nemijlocită cu cauzarea leziunilor. Legătura causală dintre prejudiciile cauzate și faptele ilicite admise de pârât este puțin mai deghizată într-un fel în ordonanțele organului de urmărire penală precum și în cercetările de pe cauza contravențională și nu poate constitui un temei de respingere integrală a acțiunii recurentului. Pârâtul nu a binevoit să se prezente în instanță sau să prezinte poziția asupra pretențiilor înaintate, fiind dubios. Astfel, în opinia sa, este de comun acord cu instanța de fond, iar pârâtul nu s-a prezentat pentru a nu fi audiat în cadrul instanței. Caracterul contravenției comise cu vinovăție de către Î.I. „Varzari Tatiana” și constatată de către Agenția Supraveghere Tehnică, această fapta ilicită nici nu putea fi îndreptată cu intenție în privința sa, dar omisiunile și neglijența admisă au dus nemijlocit la situație regretabilă. Esența răspunderii civile delictuale constă în existența unui prejudiciu, cauzat prin încălcarea drepturilor subiective sau a unor interese legitime ale unei persoane, condiții obiective în lipsa cărora nu se poate stabili obligația de reparare ce se naște în sarcina persoanei responsabile.

29. Aprecierea prejudiciului moral nu se rezumă la determinarea „prețului” suferinței fizice și psihice care sunt inestimabile, ci înseamnă aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și a implicației acestuia pe toate planurile vieții sociale ale persoanei vătămate. Trebuie să se aprecieze ce a pierdut persoana vătămată pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial din ceea ce ar însemna o viață normală, liniștită și fericită pentru aceasta în momentul respectiv, dar și în viitor în societatea respectivă.

30. Conform art. 34 din Convenția Europeană subiecții reparării prejudiciului moral: persoana fizică, organizația neguvernamentală sau grupul de particulari, în calitate de subiect pasiv care urmează să beneficieze de satisfacție echitabilă și Statul, în calitate de subiect activ care în toate cazurile urmează să ia măsurile necesare pentru ca victima să beneficieze de satisfacție echitabilă. Doar în situația în care Curtea acordă victimei o satisfacție echitabilă în formă de recunoaștere a încălcării, Statul este scutit de oarecare obligații active, cu excepția întreprinderii măsurilor necesare pentru a evita cauzarea repetată a prejudiciului pentru viitor. Este sarcina reclamantului de a proba existența prejudiciului moral rezultat din încălcarea de către Stat a Convenției Europene și a Protocoloalelor acesteia. Jurisprudența Curții Europene nu relevă o enumerare exhaustivă a modalităților de exprimare a prejudiciului moral. În pofida faptului că unele dintre acestea sunt menționate mai frecvent în hotărârile Curții, aceasta în contextul caracterului evolutiv al Convenției, își rezervă expres dreptul de a completa lista în dependență de circumstanțele concrete ale fiecărei cauze examinate.

31. Recurentul a reiterat că pentru angajarea răspunderii civile delictuale se cer întrunite cumulativ câteva condiții și anume: existența unui prejudiciu; existența unei fapte ilicite; existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu; existența vinovăției (vinei) celui ce a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat. În afara existenței unei fapte ilicite, pentru a putea angaja răspunderea delictuală pentru fapta proprie, așa cum este reglementată în Codul civil, mai este necesară și producerea unei pagube victimei. Esența răspunderii civile delictuale constă în existența unui prejudiciu, cauzat prin încălcarea drepturilor subiective sau a unor interese legitime ale unei persoane, condiții obiective în lipsa cărora nu se poate stabili obligația de reparare ce se naște în sarcina persoanei responsabile.

32. La baza soluționării unei astfel de acțiuni, stau următoarele principii: principiul reparării integrale a prejudiciului cauzat; principiul reparării în natură a prejudiciului; principiul reparării prejudiciului nepatrimonial; principiul reparării prejudiciului constând în pierderea unei șanse; principiul reparării prejudiciului previzibil.

33. Conform legislației Republicii Moldova, poate cere repararea prejudiciului moral cauzat printr-o infracțiune orice persoană fizică sau juridică căreia, prin infracțiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale (art. 58 din Codul de procedură penală). Mărimea concretă a prejudiciului cauzat se determină luându-se în considerare: gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmării penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei;

suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. La evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc. Modalitatea și felul despăgubirilor se stabilesc de către instanță la cererea victimei, ținându-se cont de circumstanțele cauzei, poate fi stipulată o altă modalitate, dar numai din motive întemeiate. Pe lângă repararea prin echivalent bănesc a prejudiciului moral, acesta poate fi reparat și prin măsuri cu caracter nepatrimonial. Referitor la modalitatea de determinare a cuantumului prejudiciului moral, punctul 32 din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție reflectă că pe lângă criteriile generale, se vor lua în considerare criteriile specifice de evaluare a cuantumului acestor despăgubiri, prevăzute la art. 219 din Codul de procedură penală. La evaluarea cuantumului despăgubirilor, instanța de judecată ia în considerare: suferințele fizice ale victimei; prejudiciul agrement sau estetic; pierderea speranței în viață; pierderea onoarei prin defăimare; suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc. Legea nu prevede în mod exhaustiv criteriile de evaluare a cuantumului prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, sunt unele prevederi orientative, care ar ajuta la îngustarea numărului de metode de determinare a valorii reale a prejudiciului, ceea ce creează o stare de incertitudine în ceea ce prevede evaluarea acestuia.

34. Recurentul în contextul celor invocate și în contradictoriu cu soluția instanței de fond, a considerat oportun și necesar a insista asupra poziției din acțiunea civilă. Atât din materialul contravențional, cât și ce penal anexat la cauză se dovedește legătura causală dintre pagubele create și omisiunile admise de Î.I. „Varzari Tatiana”. Anume din cauza acțiunilor, omisiunilor intimaților, i-a fost decisă practic soarta, fiind nevoit a părăsi serviciul bine plătit în Federația Rusă, fiind supus unei indiferențe și tratamente discriminatorii în lupta cu organele de resort și autoritățile pentru a-și găsi dreptatea, reiterând în continuare, în esență, circumstanțele redate în cererea de chemare în judecată. Instanța de fond nu cercetat obiectiv și minuțios cu scopul de a intra în esența cerințelor formulate, dar a trecut doar în revistă numai aspectele de dezvinovățire a intimatului, interpretând anumite momente din materialul penal și cel contravențional în folosul ultimului, care într-un final nici nu a binevoit să se prezinte în instanță. Ce ține de argumentarea soluției de respingere sub aspectul că, de fapt, prin ordonanța procurorului cauza a fost încetată, nu poate reținut or în ședințele de judecată a fost indicat că copiile de materialul penal au fost anexate, deoarece anterior în alte ședințe au fost menționate materialele respective. Dezacordul cu soluția instanței de fond a determinat depunerea apelului, or, instanța de fond

nu avea niciun temei de respingere a acțiunii, mai mult ultimul a fost luat în derâdere ce ține de cerințele sale.

35. Prin prisma prevederilor art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, recurentul a opinat nici instanța de fond nici instanța de apel nu au reținut probatoriul prezent la materialele cauzei ce denotă cert existența prejudiciilor, legătura de cauzalitate dintre prejudiciu și încălcările admise și subiectul în drept de a pretinde acest prejudiciu.

36. La 21 iunie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copiile recursului declarat și a încheierii de numire spre examinare a admisibilității acestuia, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, avizul de recepție, anexate la materialele dosarului (Vol.II, f.d.20-23).

37. Prin cererea depusă la 18 iulie 2024, intimatul Î.I. „Varzari Tatiana” și-a exprimat acordul în totalitate cu decizia instanței de apel (Vol.II,f.d.24).

38. Alte referințe nu au parvenit.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

39. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

40. Recursul declarat de Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

41. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

42. Art. 440 din Codul de procedură civilă

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

43. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

44. Art. 433 din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

MOTIVAREA INSTANȚEI

45. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 02 noiembrie 2023. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost comunicată la 05 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.259). Astfel, recursul depus la 29 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.2), este în termen.

46. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

47. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

48. Din analiza recursului declarat de Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu, rezultă că drept temei de declararea a recursului au fost invocate prevederile art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

49. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, or, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor

invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

50. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației (redată în cererea de apel), nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

51. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

52. În contextul prevederilor art. 432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs a temeiului conținut la art. 432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică și sub aspectul dat, în special dacă a fost invocat în apel sau pretinsa încălcare a avut loc în instanța de apel, ceea ce la caz nu s-a stabilit.

53. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helters c. Suediei, 09 octombrie 1991).

54. Din considerentele redate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerat inadmisibil.

55. Din aceste motive, în conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul depus de Tudor Ursu, reprezentat de avocatul Grigore Postovanu, împotriva deciziei din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc